

culturas menores, o los subsistemas culturales de las macroculturas, si puedo expresarlo así, solo disponen de la cooperación como herramienta para la supervivencia misma».

Frente a ello, invita a una solución difícil, pues García Gutiérrez aboga por un diálogo transcultural. No obstante, es consciente de que en esta noción caben muchos errores. Confundimos en múltiples ocasiones las correspondencias entre los niveles económicos, tecnológicos y culturales que permiten la formalización de los universos simbólicos dentro de los fenómenos globalizadores. Esto traduciría los fenómenos sociales en fenómenos culturales. No obstante, esta correspondencia no significa homología: un mundo

interconectado no es un mundo integrado. La comunicación entre las identidades culturales no está fundada en las posibilidades técnicas de los medios de comunicación y las memorias digitales; es necesario que exista antes un complejo sistema de relaciones sociales que den lugar a la noción de integración. En palabras de García Gutiérrez: «La formación de un espíritu transcultural es una mera rehabilitación de lo que, en algún momento precivilizatorio de la vida humana, fue un intercambio abierto y natural al conocimiento y apropiación de las costumbres, cosmovisiones y tecnologías de las etnias que se cruzaban aleatoriamente».

Fernando R. Contreras

TEJEDOR, Santiago

La enseñanza del ciberperiodismo: de la alfabetización digital a la alfabetización ciberperiodística

Sevilla: Comunicación Social, 2007

És possible considerar analfabets els periodistes que surten de les facultats de ciències de la comunicació i periodisme? En el sentit digital, sí. L'endarreriment de l'acadèmia per adaptar-se al nou suport de comunicació i a les pràctiques que comporta ha provocat una separació entre un model d'ensenyament basat en el món Gutenberg i una realitat que en vint anys ha canviat el panorama de la comunicació mundial.

S'està estenent la consciència de la gran fissura digital que separa uns nacions de les altres, i dintre d'elles, exclou uns grups concrets que han quedat despenjats de l'educació digital. No obstant això, en el camp de l'educació superior i de les ciències de la informació, aquest terreny s'ha descuidat. El periodista, per les seves tasques i responsabilitats en els cibermitjans, ha d'anar més enllà de l'alfabetització estrictament digital, que igualment necessitarà en qualsevol camp en el

qual treballi, per adquirir una alfabetització ciberperiodística. Necessita disposar d'una sèrie de capacitats que li permetin «seleccionar, accedir, avaluar, integrar, gestionar, crear i comunicar-se» en una societat xarxa, aplicant criteris, adoptant solucions i seguint pautes de treball de naturalesa ciberperiodística. L'assignatura de ciberperiodisme ha de superar la seva etapa infantil en què es confonia amb l'aprenentatge de determinades eines tecnològiques o amb el disseny de pàgines web. El ciberperiodisme és la formació integral d'un periodista *a i per* la xarxa.

Està la universitat preparada per ensenyar la nova disciplina? El llibre del professor Santiago Tejedor cobreix un buit indispensable: l'estudi del camp de treball, el paisatge de la universitat espanyola davant d'aquest nou repte. S'estudia la joventut del ciberperiodisme i la falta de consens terminològic; les barreres

burocràtiques i la falta de coordinació actual; la necessitat de modificar el pla d'estudis actual i la dificultat d'establir un temari; la resistència dels docents i la necessitat de formar-los; la falta d'una estructura tècnica... A través d'enquestes personals i d'indagació dels currículums docents el professor Tejedor navega pel conjunt de les universitats espanyoles per extreure'n un diagnòstic sobre aquesta assignatura, encara sense nom ni adscripció concreta a la majoria dels centres.

La primera i més gran labor dels dissenyadors d'aquesta assignatura encara no hi és. Els nous rols del professional en xarxa han de ser ordenats i jerarquitats, transformats en textos de manual i disposats en el currículum: l'estudiant com creador de nous missatges periodístics, com editor, dissenyador, websmàster, documentalista, *gatekeeper*... L'estudiant es converteix, gràcies a aquesta nova assignatura,

en «sentinella» metòdic i constant de l'actualitat per tal de detectar novetats vinculades amb la publicació del seu cibermedi. Cal preparar-se per al futur professional amb una formació contínua que serà, degut al desenvolupament de la xarxa, la pròpia d'un nou expert que uneix el treballador del mitjà i l'investigador de novetats en xarxa. Cal que compti amb les eines de comprensió i l'anàlisi imprescindibles en un món de fluid canviament.

Només el diàleg entre docents, professionals i investigadors pot fer fructificar un mapa adequat de l'ensenyament del ciberperiodisme a Espanya. La formació de l'alumnat i les necessitats de la professió així ho exigeixen. La urgència queda clara després de la lectura d'aquest llibre i la seva profunda anàlisi de la qüestió.

José María Perceval

LITTIN, Catalina; URANGA, Victoria; *et al.*

La pobreza es noticia. Un estudio sobre los noticieros centrales de la Televisión chilena
Chile: Hogar de Cristo, Facultad de Comunicación y Letras, Universidad Diego Portales, Fundación para la Superación de la Pobreza, 2005

Victoria Uranga, que va fer els estudis de doctorat a la nostra Facultat, és un dels membres principals d'un equip de recerca que ha fet un treball sobre com els noticiaris centrals dels cinc canals de la televisió oberta xilena, els mesos de març-juliol de 2005, van tractar un tema tan rellevant com és el de la pobresa. Varen visionar 565 informatius.

En el concepte de pobresa van incloure la delinqüència, la droga, els desastres naturals i les limitacions i els errors d'un polític de l'habitatge. És el primer estudi exploratori en aquest terreny, i l'objectiu era tractar aquests temes amb prou delicadesa i evitant crear prejudicis que incrementessin la discriminació. Ahora es considera que caldria ampliar l'estudi a la premsa i a la ràdio.

La pregunta bàsica va ser: com presenten els noticiaris de TV el tema de la pobresa, a partir de la distinció entre les notícies directes sobre la pobresa i les que hi estaven associades.

Els temes tractats són principalment els següents (els percentatges estan establerts segons una taula multiresposta):

- a) Els que fan referència a les polítiques socials o a les polítiques públiques en general: Educació (10,2%), Habitatge (27,4%), Serveis bàsics (10,6%), Salut (13,8%), Treball (5,5%), Participació (1,95%), Economia (1,1%), i Cultura (0,4%).
- b) Els que influeixen en la problemàtica general, que poden tenir una vinculació real amb la pobresa i que perju-